

EDIȚIE SPECIALĂ

Singurul ziar liber

OSLOBODENJE

COTIDIAN INDEPENDENT DIN BOSNIA-HERTEGOVINA

Redacția: Președinte-director general: Salko Hassaneffendic. Redactor șef: Kemal Kuršpahic

care mai apare la Sarajevo

5 APRILIE 93 • 8 pagini • 30 lei • București

5 APRILIE 92 - 5 APRILIE 93 SARAJEVO

În această
clădire,
distrusă în
proportie
de 90%,
OSLOBODENJE
continuă
să apară

SITUAȚIA ACTUALĂ EDITORIAL

DUPĂ UN AN DE ASEDIU

■ Zlatko DIZDAREVIC

Se împlineste un an de cînd primele obuze au căzut asupra orașului Sarajevo, marind astfel începutul războiului în Bosnia-Herțegovina. Atunci, prea puțini erau de părere că acest război va dezvăluî nepuțină Europei de a impune respectul propriilor ei principii. În cursul celor 365 de zile ce s-au scurs, Bosnia-Herțegovina a fost trecută prin foc și sabie. Pentru noi, la Sarajevo, este vorba și de zdruncinarea marelui mit internațional al dreptății și al adevărului.

E o minciună cînd se pretinde că populațiile sîrbe, croate și musulmane se înfruntă la Sarajevo. Minciună, de asemenea, cînd se afirmă că e vorba de un conflict cu caracter confesional. Tot minciună este să faci din acest război un război civil. Adevărul este că locuitorii din Sarajevo sunt uniți. În fața tuturor celor care doresc să distrugă o civilizație și să pună naționalitatea înainte de Om; pentru el, valoarea nu este reprezentată decit de vocea singelui și de falsa logică a genelor. Locul lor nu e la Sarajevo, oraș-simbol al respectului libertății, al libertății individuale fără considerente de origine etnică, opinie, confesiune sau apartenență națională.

Tinând seama de toate cîte s-au întîmplat de la începutul războiului, te poți întreba: oare nu e prea tîrziu pentru a găsi o soluție? Pentru victimele acestui război, ajutorul umanitar mai are vreun sens? Poate că mai e încă timp ca Europa să priceapă că triumful barbariei la Sarajevo înseamnă eșecul ideii de reconciliere a dreptului la fericire cu respectul individului. Aceasta necesită însă refuzul nebuniei colective, care se exprimă prin terorismul naționalist sau prin exclusivismul șovin.

Ce iluzie periculoasă să crezi că Sarajevo este departe de Londra sau de Paris! Războiul care face ravagii la Sarajevo se desfășoară în chiar inima Europei și bate la porțile orașelor sale care se cred în siguranță. Planul de ocupare a orașului Sarajevo și a Bosniei-Herțegovina, după criterii etnice, va antrena inevitabil noi conflicte (la fel de singeroase) și pe care nimeni nu le va putea stăpini. Or, această împărțire va însemna că, de acum înainte, frontierele vor putea fi trasate cu arma; că forța va fi mai tare decit dreptul. În numele propriului său viitor și pentru a duce la bun sfîrșit proiectul său umanist, Europa are obligația să susțină, la Sarajevo și peste tot, pe toți adevărății democrați.

5 aprilie 1993

În condițiile războiului devastator –
început la Sarajevo,
în 5 aprilie 1992 –
ziarul

OSLOBODENJE
continuă să apară.
Din inițiativa organizațiilor "Reporters sans frontières" și
"World Media Network", o ediție specială

OSLOBODENJE
apare azi, în semn de solidaritate, simultan,
în 33 de țări. La această acțiune, din partea României,
participă Revista "22".

În pofta unui an de asediu, Oslobodenje a continuat să apară, fără electricitate, fără apă, fără telefon și în ciuda lipsei de hârtie. Kemal Kurspahic, redactorul-șef al ziarului, explică în ce fel.

INCEPUTUL. Îmi amintesc de prima zi a agresiunii împotriva Bosniei. Auzisem focuri de armă în jurul clădirii ziarului. Pe una din laturi, gloantele spărgau ferestrele. Toată lumea s-a repezit în cealaltă parte, întrebându-se ce se întimplă. A fost inceputul distrugerii atât de frumoasei noastre clădiri de zece etaje, numai aluminiu și sticlă. Zi după zi, am trăit tirul trăgătorilor de elită ascunsă, al aruncătoarelor de mine și chiar al tancurilor. De mai multe ori, birourile noastre au fost incendiate. Și totuși, zilnic, în anul acela ingrozitor, Oslobodenje renăștea din propria lui cenușă.

ACORDUL. Momentul-cheie pentru supraviețuirea ziarului a fost adunarea generală ținută în primele zile ale lui aprilie 1992. Practic, eram toți prezenți în birourile redacției politice. "Cine dorește să plece și liber să o facă", am declarat la aceea reuniune. "Dar cei care acceptă să rămână trebuie să înteleagă faptul că ziarul va continua să apară atât vreme cit unul dintre noi va rămâne în viață."

Am decis cu toții să ajutăm femeile angajate la ziar să părăsească Sarajevo împreună cu copiii lor, dacă doreau, ca să se refugieze la Zagreb sau la Belgrad. Dar cei rămași au acceptat fără condiții tîrgul pe care il propusesem. De la inceputul războiului, a trebuit chiar să refuzăm numeroase colaborări ce ni se propuneau.

OBSTACOLE. Odată cu sfîrșitul lunii martie, la Sarajevo hârtia a

UN ZIAR TRĂIEȘTE ÎN MIJLOCUL CENUȘII

început să lipsească. Într-o primă etapă, am redus tirajul la 12.000, apoi la 4.000 exemplare. Înainte de război, tirajul era de 60.000 exemplare. Numărul paginilor s-a redus de la 20 doar la 8. De 13 ori am modificat formatul ziarului, pe măsură ce diferitele stocuri de hârtie se epuizau. Ziarul a apărut pînă și pe o hârtie destinată manualelor școlare.

Am întîmpinat probleme și cu difuzarea, dar și cu vinderea ziarului. Nici unul dintre cei 100 de camionagi care asigurau difuzarea ziarului înainte de război nu mai vrut să-și continue munca. În cele 700 de chioșcuri ale noastre au fost fie devalorizate, fie distruse. În final, soluția a fost găsită în redacție: cățiva ziaristi de-a noștri distribuie ziarul folosindu-se de propriul automobil, merg pe teren unde se întîlnesc cu alți colegi care vind apoi ziarul pe străzi. Astfel, tirajul este epuizat în mai puțin de un ceas,

**OSLOBODENJE,
ultimul ziar liber din Sarajevo**

IERI

Fondat în 1943 de către un grup din Rezistență, Oslobodenje (Eliberarea) a devenit în 1991 cel mai mare trust de presă din Bosnia-Herțegovina. Cei 3.000 de salariați ai celor 21 de publicații ale trustului (dintre care două cotidiene) lucrează într-unul din imobilele cele mai moderne din Sarajevo, construit în 1984 cu ocazia Jocurilor Olimpice. Cotidianul Oslobodenje avea atunci un tiraj de 60.000 de exemplare.

AZI

De la inceputul asediului, ziarul este în mod special vizat de agresorii orașului Sarajevo. Tinta atacurilor: o redacție multinnațională, unde ziaristi croați, musulmani și sârbi realizează împreună o informare fără nici o cenzură. Refuzind orice discriminare bazată pe originea etnică sau apartenența religioasă, ziaristi de la Oslobodenje dovedesc că e posibil un stat bosniac multinnațional și democratic. Imobilul din sticlă al redacției – simbol al libertății și al toleranței – a fost tinta unor bombardamente intensive; de mai multe ori incendiat, el este acum distrus în proporție de 90 %.

Cu toate acestea, ziarul nu a incetat să apară. S-a creat astfel o redacție de război, formată din trei echipe a cîte 20 de ziaristi care se schimbă săptămînal; ei se adăpostesc în subsolurile clădirii în ruină – un adăpost antiatomic. Cu prețul unor pierderi grele – 4 morți, 12 dispăruți, 20 răniți –, ei tipăresc în fiecare zi între 1.000 și 5.000 de exemplare, pe care apoi voluntarii le distribuie asediatorilor, sub amenințarea permanentă a bombelor și a trăgătorilor ascunși.

MÂINE

Oslobodenje va aniverza 50 de ani de existență în 1993. Supraviețuind asediului – în ciuda condițiilor dramatice ale vieții actuale –, ziarul pregătește climatul care va urma războiului. Dar, aflat la capătul resurselor, Oslobodenje are nevoie de un ajutor imediat (echipament de comunicație, hârtie, etc.) și de un ajutor pe termen lung (finanțarea reconstrucției). Ziarul-simbol din Sarajevo asediat nu trebuie să moară; supraviețuirea lui depinde de solidaritatea noastră.

Din
anunțurile
zilnice...

La 22 decembrie 1992 se împlinesc gase luni de cînd moartea l-a secesrat pe fratele meu drag, căruia-i voi păstra o amintire eternă.
ALADIN (fiul lui MUHAMED) TELEGRAFCIC ALE
26.06.1970-22.06.1992
ucis ca un martir în apărarea localității Dobrinja și a subîntunelui său
Sarajevo.
Dragul meu Ale, mi-e greu să accept durerosa realitate a războiului, acum cînd tu nu mai ești, dar chipul tău surizator va trăi de-a pururi în inimă mea. Sora ta, Meriša.

Un ultim adio dragului și neutatului nostru.
ALMIR (fiul lui STOJAN) IDIC
Ai fost un adevărat camarad și prieten! Tovărășii tăi de luptă: Agan, Mirko, Miroslav, Benjo, Jasmin, Edin, Agin, Fund, Haris, Iasmir, Samir, Kasiš, Jadranko, Sand, Goran, Zdenko, Amir și Nenad.

Un ultim adio bravului, neînfricatului luptător.
ALMIR (fiul lui STOJAN) IDIC
de la comandanțul și de la luptătorii Detagamentului 2 al Batalionului 101, Brigada Coline.

Sarajevo au văzut la televiziune cum flăcările asedau imobilul ziarului. A doua zi, 21 iunie dimineață, apariția ziarului a fost considerată drept o victorie a fiecărui împotriva agresorilor.

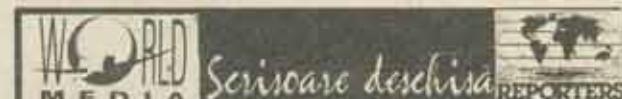
"Oslobodenje este pentru noi simbolul rezistenței țării noastre și a orașului nostru în fața puterilor răului și în fața distrugerii", a declarat unor ziaristi francezi primarul orașului Sarajevo, Muhamed Kresevijacovic.

PROFESIONALISM. Povestea ziarului nostru este, de fapt, istoria profesionalismului. Redacția ziarului reprezintă una din rarele instituții boalaice care au reușit să conserve imaginea țării dinainte de război: multi-confesională, multi-etică, multi-culturală. Aici, chiar dacă suntem sârbi, musulmani, croați, faptul nu are importanță, pentru că, înainte de toate, suntem ziaristi, legați unul de altul prin munca pe care o facem și prin respectul tradiției acestui ziar. Publicat pentru prima oară la 30 august 1943, ziarul Oslobodenje ("Eliberarea") dădea glas misiunii de rezistență născute din al doilea război mondial.

Ziaristi de la Oslobodenje nu s-au gîndit niciodată să renunțe la lucru. În fața sutelor de ziaristi internaționali care sosesc la Sarajevo, ei sunt singurii care pot să vorbească despre tradiția bosniacă. Ei consideră că în acest fel contribuie la eliberarea țării, sperînd că la 50-a aniversare a ziarului Oslobodenje va fi inceputul unui nou capitol în recunoașterea celui mai important ziar din Bosnia-Herțegovina.

KEMAL KURSPAHIĆ,
redactor-șef
3 februarie 1993

DUMINICĂ
5 APRILIE
1992...

DIAVOLUL EXISTĂ

Diavolul există, imperiul răului există. Diavolul își freacă mîinile, satisfăcut. Ceea ce a obținut pînă acum în Iugoslavia compensează multe infringeri răsunătoare.

O dezbinare atroce, infernală, o rană greu de vindecat. "Purificări etnice" care nu purifică nimic, care cristalizează ura în stare pură. Un capital de suspiciune, fructificat în lanțul răfuierilor sumare. O stare de neputință generalizată din care comunitatea mondială a statelor se smulge cu greu, cu încă puține și precare rezultate. O atipire de neierat a gîndini politice.

Ce va fi fost în capul politicianilor și al "expertilor geopolitici"? Luciditate infernală sau miopia? Cum n-au văzut, ori s-au făcut a nu vedea, că dezmembrarea Iugoslaviei nu poate duce decît la crearea altor Iugoslavii mai mici? Ca întindere mai mică, nu și ca potențial de conflicte. Fiindcă Serbia, Croația, Bosnia sunt și rămîn la rîndul lor state multietnice, precum fosta federație.

Să sperăm în instaurarea păcii – cînd oare? –, dar să nu uităm ce s-a întîmplat și să tragem învățăminte.

Ceea ce nu silnic, ci organic istoria a unit – omul să nu despartă!

Cunoscind ceea ce se întîmplă în fosta Iugoslavie, vînturarea irresponsabilă a acuzației de practicare a unei incetinîte "purificări etnice în România" ne consternă. Problemele reale nu pot fi decît agravate de exagerările fără măsură. Hiperbolele inflamate nu fac decît rău. Sint de la diavolul. Tulbură cugetele intunecă mintile, fac imposibilă discuția serioasă.

Asistînd cvasineputincoși la războiul din fosta Iugoslavie, ne punem întrebarea: să însemne "Europa cu două viteze" separatism în Răsărit și integrare în Apus? Răspunsul afirmativ ar însemna nu o simplă ironie istorică, ci o adevărată bătaie de joc.

SORIN VIERU

STIRI • STIRI • STIRI • STIRI •

Fără apă și în întuneric

Sarajevo – în a cincea lună de asediu, fără electricitate și fără apă. Cu toate promisiunile care s-au făcut, și deși de curind ni s-au dat speranțe că aceste probleme se vor soluționa, nu se poate spune că situația s-a îmbunătățit. Discutând cu ziaristii în fața sub-stației electrice, inginerul Irfan Dujmovic a spus că "reteaua electrică suferă în fiecare zi noi distrugeri" și că "inginerilor le este pur și simplu imposibil să o repară". Reteaua este acum aproape complet distrusă. Ca de obicei, lipsa de apă este corelată cu problema electricității: chiar acele pompe care sunt în stare bună nu pot funcționa fără electricitate. Așa incit nu există apă decât sporadic, în părțile joase ale orașului, unde ea poate fi adusă fără a fi pompată de la acele izvoare care nu sunt încă sub controlul inamicului. Cătă vreme va continua blocada orașului Sarajevo, nu ne putem aștepta decât la secetă și la o noapte permanentă.

20 august 1992

Din ce în ce mai frecvent, alimentele care provin din pachete cu ajutorare umanitare pot fi găsite în piețe. Absența unei supravegheri adecvate în centrele administrative și în depozite a permis acestor practici ilegale să ia ampioare. Dar acești oameni încearcă să vîndă ajutorarele umanitare pentru a-și putea cumpăra pline! Efectul asupra prețurilor este dezastruos. Acum, un kilogram de telemea costă 20 DM, un litru de ulei 25 DM, o cutie de conserve de legume cam tot atât...

22 decembrie 1992

STIRI • STIRI • STIRI • STIRI •

MILOSEVIC ȘI LUMEA... Aici și acum: IMPERIUL URII

Dacă ar ajunge capitalurile în Bosnia devastată, dacă oamenii inteligenți și competenți ar prelua hârturile reconstrucției, poporul ar putea să se ocupe cu viață, nu cu moarte, iar Bosnia ar fi salvată.

În Cavaleria roșie – culegerea de nuvele a celebrului scriitor rus Isaac Babel – figurează o nuvelă despre cauzacul Prișcepa. Prișcepa a evadat din rindurile albilor pentru a trece în cele ale armatei roșii. În semn de represalii, părinții săi au fost luati ostateci, iar bunurile sale predate de vecini. Cind albii au fost alungați din Kuban, Prișcepa s-a reîntors în satul său natal ca să se răzbune. Mergea de la un vecin la altul și "trecerea lui rămânea însemnată de urmele însingerate ale tălpilor sale". La sfîrșitul nuvelei citim: "Cind își încheie treaba, Prișcepa intră în casa devastată a tatălui său. Puse la un loc mobilele recuperate, în ordinea lor cunoștuță din copilărie, și trimise să i se aducă vodcă... A treia noapte, cei din tîrgușorul acela zăriu un fum ieșind dinspre izba lui Prișcepa. Cu hainele în zdrențe și pîrlite, împleticindu-se pe picioare, omul scoase vaca din grăjd și trase în ea. Pămîntul fumega în jurul lui, un inel albastru de flăcări ținând din coșul casei, iar tăurașul abandonat mugea cu disperare. Incendiul strălucea ca o dumincă insorită. Prișcepa își dezlegă calul, sări în ea, aruncă o șuviță din părul său în foc și dispără".

Evident, Babel sugerează că, răzbunindu-se, Prișcepa se condamnase pe el însuși. Războiul ce se poartă în Bosnia-Herțegovina cunoaște de pe acum, asemenea Prișcepa. Alții vor urma, înainte

de a-și da seama, cuprinși și ei, fără voia lor, de ură și răzbunare. Nici unul dintre cei cărora le-au fost ucise rudele, arse casele și bunurile predate nu va uita... În Balcani, casa e un mit, simbolul unei întregi vieți. Mult vor fi auziți spunind: "Fiecare pîatră a casei mele o voi răzbuna". Sigur, nu toti vor da ascultare acestui strigăt disperat, dar unii să vor lăsa antrenați, cu riscul de a se dauna pe ei însiși, precum eroul lui Babel.

Ura naționalistă a căpătat o formă patologică și o dimensiune imensă. Consecințele ineluctabile ale războiului ce se poartă acum în Bosnia-Herțegovina vor fi sentimentele colective negative. Ele ne vor însoțî multă vreme. Toată lumea urăște pe toată lumea. Să nu ne facem iluzii că nu ar fi aşa. Un tînăr actor din Sarajevo, Hermin Tulic, mutilat pe viață de un glonț cetnic, a declarat recent lui Vlado Mrkic, un ziarist de la *Oslobodenje*: "Deodată, simt cum urcă în mine un val de ură. Dar victoria aceasta, deși minoră, este unică pe care agresorii au obținut-o asupra mea. Voi expulza, voi alunga această ură..."

Oricine va supraviețui acestui război va fi obligat să se lupte cu propria lui ură și cu ura celorlalți. Nu se intrevede încă la orizont vreo terapie colectivă. Și nu mai sunt nici partizanii sau învingătorii absoluci din ultimul război care să se declare arbitri ai crimei și ai pedepsei și care să impună o strategie a uitării sau să vestească mersul către un viitor mai bun. S-a sfîrșit, de asemenea, și cu lozina "Fraternitate, Unitate". E nu numai răsuflată, e de-a dreptul compromisă. Ceea ce în ultimă instanță ne-ar putea scăpa de instăpinirea urii este economia. Astă trebuie spus mereu Occidentului și țărilor islamică. Dacă în Bosnia devastată ar sosi capitalurile, dacă oamenii inteligenți ar lua hârturile reconstrucției, poporul ar putea să-și vadă de viață lui, nu de moarte, iar Bosnia ar fi salvată. Bosnia ar scăpa astfel de stăpinirea nebunilor furioși, periculoși pentru societate și ar deveni țara oamenilor normali și civilizați.

GOJKO BERIC, 24 februarie 1993

Foto: PATRICK CHAUVEL

La 21 decembrie 1992 se implinește șapte zile de când ne-a părăsit iubitul nostru fiu, tată și frate, ENES (fiul lui ALID) RAMIC

mort ca un ero în apărarea orașului său, a Republicii sale.

Amintirea ta va fi eternă și imaginea chipului tău generos va rămâne în inimile noastre.

Familia ta îndoliată: tatăl tău Malid, mama ta Suhija, fiul tău Anel, fratele tău Edin, soră ta Edina, cununatul tău Amir, cununata Zlatka, vîrul Sanin, verișoara Sanita și cunoștințele Ramic, Efendic, Dedovic, Pasic, Karic, Sehic, Hasanovic, Boglovic, Bajramovic, Jamakovic, Custo și numeroșii tăi prieteni.

12314

Pe 22 decembrie 1992 se implinește șase luni de când ne-a părăsit scumpul nostru fiu și frate, ALADIN (fiul lui MUHAMED) TELEGRAFCIC ALE

26.06.1970-22.06.1992

Scumpe fiu și frate, inima ta generoasă, chipul tău drag, zîmbetul tău, dragostea ta împărtășită tuturor nu vor fi uitate. Tu eşti un martir, iar martirii nu mor niciodată, ei trăiesc veșnic: tu vei trăi veșnic pentru noi și pentru prietenii.

Familia ta: tatăl tău Meho, mama ta Safija și surorile tale Emina și Mersina.

12112

4 OSLOBODEN.JE

Consiliul de Securitate a adoptat o nouă rezoluție:

CREAREA UNUI TRIBUNAL PENTRU JUDECAREA CRIMELOR DE RAZBOI

În conformitate cu textul rezoluției, toate crimele comise pe teritoriul fostei Iugoslavii, după 1 ianuarie 1991, vor fi judecate.

Cind pacea va fi restabilită, confruntarea cu trecutul se va impune în mod ineluctabil.

New York, 22 februarie: aseară, Consiliul de Securitate a adoptat în unanimitate rezoluția prin care se hotărăște crearea unui tribunal internațional care să judece crimele de război comise pe teritoriul fostei Iugoslavii. Conform cu textul acestei rezoluții, toate crimele comise după 1 ianuarie 1991 sunt posibile de judecată.

Tribunalul este înființat pentru prima oară în 50 de ani după procesele de la Nürnberg și Tokio, unde au fost judecați cei răspunzători de crimele comise în cursul celui de-al doilea război mondial. Jurisdicția lui va fi comparabilă cu cea de la Nürnberg și va permite judecarea persoanelor responsabile de masacre, violuri și alte grave încâlcări ale drepturilor omului.

Ultima reuniune a Consiliului de Securitate constituie o premieră. Spre deosebire de tribunalele create după cel de-al doilea război mondial, care au fost instituite la inițiativa Aliatilor, acum, întreaga comunitate internațională, prin intermediul Consiliului de Securitate, înființează un organism menit să condamne și să impiedice crimele de război.

Ambasadorul american la ONU, Madeleine Albright, a declarat că decizia ONU reprezintă un serios avertisment și confirmă hotărârea comunității internaționale de a nu mai tolera violența ca metodă de luptă politică împotriva drepturilor minorităților.

Reprezentantul Italiei la ONU apreciază că procesul de pacificare nu poate servi drept paravan, impiedicând urmărirea crimei săvârșite și că, după reinștăruarea păcii în Balcani, va fi necesară o confruntare cu trecutul, și în nici un caz uitarea acestuia.

Cei care au avut de suferit trebuie să fie siguri de faptul că există o justiție și de faptul că vor fi pedepsiți criminalii. Pe lîngă propunerile prezentate de Franța, Italia și C.S.C.E., secretarul general al O.N.U., Boutros Ghali, va trebui să formuleze propunerile concrete privind modalitatea de funcționare a tribunalului înființat. În cel mult două luni, Consiliul de Securitate va trebui să se pronunțe cu privire la o nouă rezoluție care va preciza modul de aducere în fața tribunalului a celor prezumăti a fi responsabili de crime de război.

De aici înainte, deciziile luate de Consiliul de Securitate vor trebui aplicate de toate țările membre ale O.N.U.

ARMATA URMĂREȘTE CRIMINALI

Interviu cu KEMAL DUMANJIC, șeful Serviciului de Securitate al Forțelor Armate din Bosnia-Herțegovina

Kemal Dumanjic descrie aici activitatea Serviciului de Securitate al armatei, răspunzător pentru cercetarea activităților criminale din cadrul Forțelor Armate. Kemal Dumanjic este absolvent al Academiei Militare. Înainte de război el era directorul unei modește antreprize.

• Justiție mai rapidă și mai eficientă

Cum explică nemulțumirea soldaților care se întorc din linii intări și care cer ca profitorii de război să fie deserți justiției?

Soldații noștri care cer acest lucru au perfectă dreptate. Ei revin de pe front epuizați, cu uniformele imbibate de sânge și se trezesc într-o situație extrem de dificilă. Totul se cumpără și se vinde pe mărci (mărci pe care ei nu le au), în timp ce profitorii o duc minunat și se imbogătesc pe zi ce trece. Bineînțeles, ei consideră acest lucru revoltător. Ceea ce îl tulbură cel mai tare este că există profitori și printre propriii lor camarazi. Mulți cred că există oameni pentru care asediul orașului Sarajevo e un lucru avantajos și care ar face orice pentru a-l prelungi, numai pentru a mai câștiga niște bani în plus...

Ce rezultate concrete ați avut pînă acum în lupta dvs. împotriva crimei?

Serviciul nostru a investigat 48 de cazuri de omucidere și suspecții au fost aduși în fața Tribunalului Militar. Acești oameni sunt membri ai Forțelor Armate. Alți 210 membri ai Forțelor Armate sunt anchetați sub acuzația de insuflare ilegală a proprietății private a unor indivizi sau firme. De

la începutul războiului am înapoiat proprietatea de drept 1.200 autoturisme care fusese furată grupurii sau indivizi, fie în uniformă, fie detinute de acte oficiale emise de forțele de apărare.

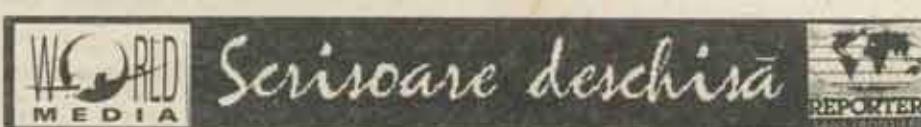
Aplicați aceleași reguli în tratamentul celor care au comis fapte criminale?

Sînt toti supuși aceluiași tratament, ori fiind naționalitatea sau religia lor. Dacă răuțiunile gandistică, invadatorii noștri au afirmat că acțiunile militare îi vizează în special pe sîrii din Sarajevo. Dar dacă verifică naționalitățile celor care i-am arătat, veți vedea că majoritatea sunt suni.

În Sarajevo, familiile întregi de sirbi și români sunt supuse represaliilor – Ristovic, Odovic, Kračić. Înseamnă astăzi că, în general, familiile au fost fără protecție?

Nu sînt de această părere. Încercăm să protejăm fiecare cetățean. Toți cei care rămân în Sarajevo sunt egali în ochii noștri. Nu protejăm și cetățenii de o anumită naționalitate. Dar primii înarmați care circulă prin acest oraș sunt mulți cărora agresorii le-au distrus tot: fanatismul, casele. Căutăm să acționăm astfel să preîmpărtășim tragedii, să oprim oamenii și să face singuri dreptate, omorini și nevinovați. Dar, din nefericire, unele familiile și-au fost executate și avem dovezi serioase că și ai Forțelor Armate au fost implicați în acestea. Colaborăm cu armata pentru a face lumenițe în aceste cazuri.

Interviu realizat de D. R.
22 decembrie

NU LĂSATI SĂ SE STINGĂ ACEASTĂ LUMINARE!

Redactorilor revistei
Oslobodenje, Sarajevo

Încă de la începuturile civilizației pe acest pămînt, zeii războiului reduc la tacere cu succes pe zeii condeilului și ai cuvîntului. Vechii greci au fost primii care au constatat că "în timp ce focurile războiului se aprind, muzele amușesc". Aceasta era regula pe atunci, transmisă de la un popor la altul, de la o generație la alta, de la un masacru la altul, de la un război la altul. Să se schimbă oare lucrurile? Să fim oare condamnați la o vesnică rătăciere prin subterane fără a reuși să escaladăm turnul Babel întru afara păcii individuale și colective?

Din Bosnia – tragedia ce se repetă de la un popor la altul, de la un munte la altul – ne parvîne o licărire ce prevăstește că tunelul are un capăt de care ne apropiem, că zeii războiașilor și ai masacerelor au îmbătrînit și nu mai sunt în stare să-i amușesc pe zeii condeilului și ai cuvîntului.

Dragi colegi bosniaci, croați și sîrbi, chiar dacă perseverența voastră în a scoate ziarul *Oslobodenje* poate părea un fapt marginal, licărirea fie și a unei singure stele pe cerul vostru înnoitor trezește speranța într-o schimbare favorabilă. Pentru prima oară în istoria civilizației, atît de plină, printre altele, de neglijență și ultări, vedem o luminare, aceea pe care atîi aprins-o voi peste ruine, înconjurați de solidaritatea a milioanelor de colegi și semeni din toate colțurile lumii.

Pentru a explica și arăta că aceasta se întîmpă pentru prima dată, voi evoca aici, cu toată modestia, ceea ce s-a întîmplat cu o publicație asemănătoare cu o voastră în Palestina, în timpul ocupației britanice, acum vreo 45 de ani, și în circumstanțe similară. Publicația se numea *Ittihad*. Era singura publicație arabă care combatea în

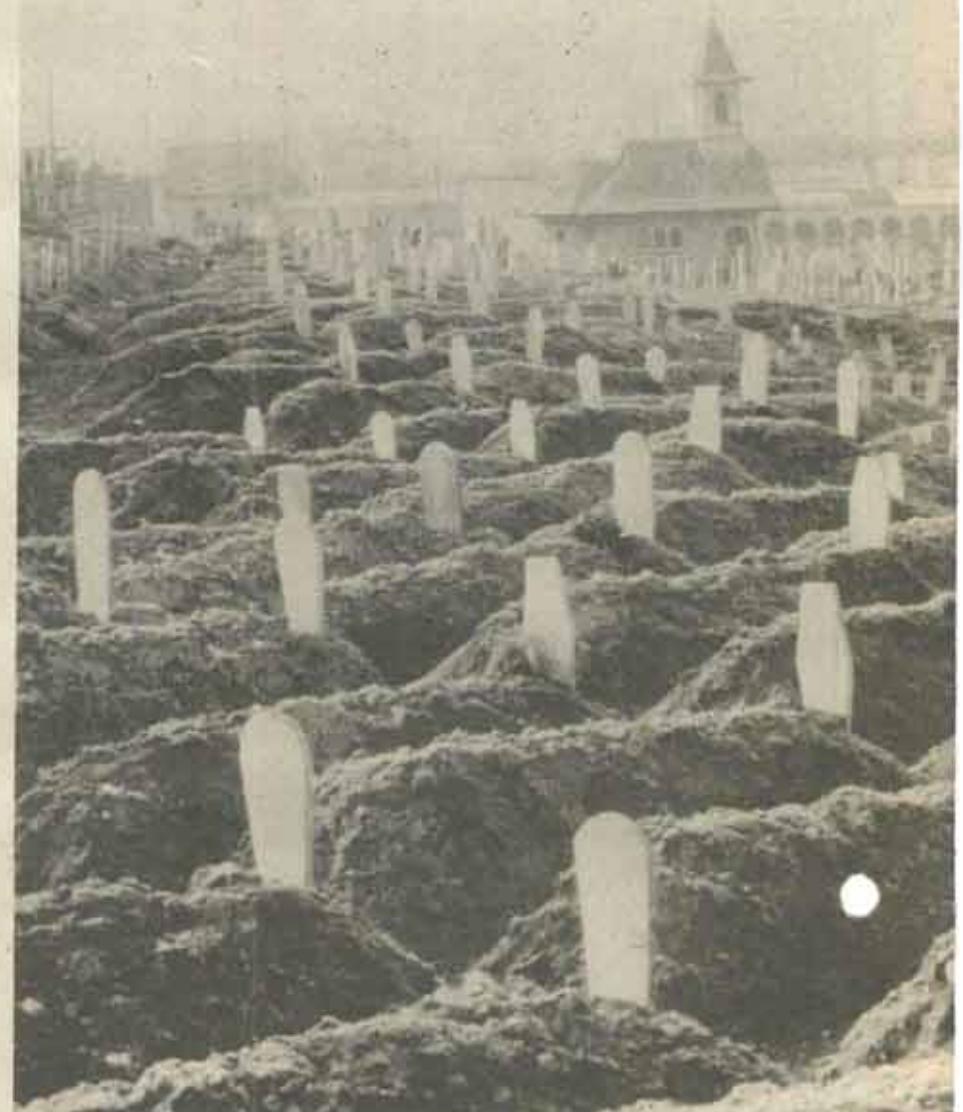
Palestina politica imperialistă britanică de a dezbină pentru a stăpîni și care preconiza o înțelegere între toți rezidenții, arabi și evrei.

Puterea britanică a interzis publicația și i-a retras licență în 1948, sub pretextul că "amenință securitatea și ordinea" în Palestina. În realitate era singura care chema la înțelegere și pace, spre deosebire de celelalte. Britanicii au stîns astfel această mică luminare ce rămăsese aprinsă în acea epocă în Palestina și într-un loc învăluitor un întreg popor, iar indiferența generală l-a înghițit fără a fi găsit o protecție mondială în bezna războiului rece.

Permiteți-mi deci ca, dinspre tragedia palestiniană, să-mi exprim emoția cu care vă privesc pe voi și această luminare pe care o menținîi aprinsă în ciuda înmulțirii distrugerilor și ruinelor. Faptul că s-a creat o solidaritate internațională cu voi constituie un lucru nou, de care noi, în nenorocirea noastră, n-am beneficiat. Aceasta e semnul unor zori noi care se nasc deasupra jării voastre, plină de răni și amenință de dezastre. Acest lucru sporește încrederea pe care o avem în capacitatea voastră de a depăși pierderile și nenorocirile.

Dragi colegi curați, noaptea voastră, lunga noastră noapte, nu s-a sfîrșit încă. Dar ceea ce este nou e faptul că această noapte a devenit prea scurtă pentru a mai putea ascunde mâna criminală. Pentru voi și pentru noi, și pentru ca de-acum înainte zeii războiașilor și ai masacerelor să tacă, nu îngăduiți ca această luminare să se stingă!

EMILE HABIBY,
romancier arab israelian, laureat
al premiului literar "Ierusalim" și al
Premiului Literar al Israelului;
locuiește în Haifa.

La 20 decembrie 1992 se înțelege că sase luni de cînd i-am pierdut pentru totdeauna pe mult iubiți noștri

ZLATAN și AIDA (născută KASAPOVIC) VEJVZOVIC

și copilul lor încă nefăscut.

Durerea noastră este imensă, dar simțim mindri că atîi fost o parte din viața noastră, mindri de ziua în care v-ai jurat dragoste eternă pînă cînd moarteau și va despărțî.

Veșnică îndoliță: tatăl și socrul Avdo, tatăl și socrul Sadik, mama și soacra Hajrija, mama și soacra Suada, sora și cununata Irma, sora și cununata Amela. 12249

La 20 decembrie 1992 se înțelege că sase luni de cînd moarteau ne-a secerit iubul nepot

SAFET (fiul lui

FERIZ) ANDROVIC

Cu dragoste și tristețe, bunicii ta Vahida. 12089

La 23 decembrie 1992 s-au înțelege că sase luni de la moarte tragică a scumpului și iubitului nostru

RUSMIN BUCE (fiul lui HASAN) ELEZOVIC

membre al forțelor armate, ucis în timp ce și-a apără orașul. Ai lăsat în urma ta un mare gol și o suferință încă și mai mare.

Vom păstra mereu în suflet bunătatea și calul chipului tău. Familia Elezovic. 12313

Veșnică pomeneire scumpului meu și unicului

JASMIN (fiul lui KEMAL)

TAHIROVIC

Logodnică sa, Sanea.

Un ultim adio

dragului nostru

ZAIM MUHIC

de la Merne, Nela, Leonore și Dzane. 12325

• STIRI • STIRI • STIRI • STIRI •

UN BANJO GĂSEȘTE ARMONIA

În aceste timpuri întunecate, un om fără copii se dedică copiilor războiului. Copiii formează noul său univers pe care încearcă să-l îmboala cu ceva frumos, cu ceva care să nu poată fi sters, cu o muzică ce-i permite cel puțin să uiți. El le aduce copiilor melodiile sale, poezia și banjo-ul.

Sead Kravac este un mecanic pensionar și un neobosit vagabond care, în vremuri mai fericite, distra turistii de la Porec la bar și care cîntase timp de 12 ani în Germania. Acum el e un vizitator asiduu al spitalelor de copii și al clinicii de chirurgie pediatrică din Kosevo, unde cîntă pentru răniți. Acompaniat de 40 de copii,

el dă spectacole cu cîntece și dansuri prin beciuri și adăposturi.

"Am compus eu însuși muzica", explică Kravac, "dar am scris versurile împreună cu copiii din grupul meu. Noi cîntăm despre libertate, război, pace și despre croii noștri. În grupul meu sunt copii de toate naționalitățile. Nu se poate altfel. Cea mai mare este Zorica Masic, iar cel mai mic, Nermin, are doar patru ani. Ei sunt cuminți, le place să fie împreună și se joacă la fel ca toți copiii din lume. După ce scriu un cîntec, ei îl preiau și îndată apare un cîntec nou, diferit de cel inițial și mult mai bun și mai original decât acela. Copiii trebuie să aibă sansa de a fi copii, de a uita unde sunt și ceea ce se întimplă în jurul lor".

22 decembrie 1992

VALOAREA BANILOR DINARI ȘI MÂRCI

Comerțul "la negru" ce se practică pe scările catedralei din Sarajevo dezvăluie valoarea reală a monedei bosniace în raport cu celelalte, în special cu marca germană – devenită, de către timp, singura monedă acceptată pe piață. Tichetele care au înlocuit banii permit azi doar cumpărarea de ziar și pîme. Prețul lor e aproape identic: *Oslobodenje* – 800 dinari, o frânzelă – 1.000 dinari! Nu e greu de calculat cum ce se poate cumpăra cu un salar de 30.000 dinari – care reprezintă cîstigul mediu al unui om care încă mai lucrează. De altfel, un pachet de țigări costa ieri "la negru" 10 mârci, un kilogram de cartofi – 15 mârci, un kilogram de cafea – 60 de mârci, ceea ce reprezintă aproximativ două salarii lunare ale unui final funcționar de stat! Iar guvernatorul Bancii Centrale a declarat ieri că "nici marca germană nu va rezista unei ascemenea inflații. Nicăieri pe lume nu e nevoie de altele mârci ca să cumperi un kilogram de cartofi sau chiar o țigără..." .

4 Ianuarie 1993

• STIRI • STIRI • STIRI • STIRI •

Foto: PATRICK CHAUVEL

Scumpul nostru soț, tată și frate

LUBOMIR (fiul lui MILAN) JOKIC

fost doborât de tirurile unui criminal trăgător adăpostit, pe 13 Ianuarie 1993, în cel de-al 3-lea an de viață. Funeraliile vor avea loc pe 15 Ianuarie 1993, ora 11.45, la cimitirul Lav. Familia îndoliată: soția Azemina, fiul Vladimir, fiica Vedrana, mama Ljubica, soră Jadranka, atii Vitomir și Aleksandar, bunica Jelena, unchiul Marko, mătușa Kasandra, surorile Dana și Mira, vărul Jadranko, verigoara Tanja și numeroșii apropiați și prieteni.

Scrisoare deschisă

CĂTRE ZLATKO DIZDAREVIC

Nu avem nici un motiv să credem că cineva intenționează să asedieze Zürich-ul. Singurul lucru care ne asediază, care ne obsedează, este cum să ne scoatem din cap războiul din fostă Iugoslavie.

Și totuși nu e mult de cînd ne agităm în legătură cu un alt război. Majoritatea oamenilor au privit cu amuzament excursia din Golf, văzind-o ca pe un joc video, rece, nesinerios; le-a plăcut precizia tipic elvețiană cu care bandiții irakieni au fost izgoniti din Kuwait; le-a plăcut calmul igienic al unei operații care n-a lăsat în urmă aproape nici un cadavru vizibil.

Și întrucăt Bosnia nu are puțuri de petrol care să necesite o eliberare urgentă, înțelegem, desigur, că de dificilă – ca să nu spunem imposibilă – ar fi orice intervenție militară a ALIAȚILOR. Fiecare elvețian e un strateg! Sau măcar un tactician... În orice caz, noi suntem o putere neutră, iar compozitia etnică a Bosniei ne pare atât de complicată, incit, cu cea mai mare bunăvoie din lume, nici unul dintre noi nu-și poate imagina cum am putea interviene cu cît de mică speranță realistă de succes.

Desigur, simpatizăm cu curajul la televizor, dar nimic din aceste imagini nu ajunge să ne obsedeze. Un adevărat spectacol dramatic în direct. Atât de realist realizat, incit ne pare o ficțiune, creația unei imaginații de o extraordinară fertilitate. Firește că resimțim milă – și mai ales față de noi însine, care ar trebui să acordăm ajutor. Am dorit atât de mult să putem ajuta! Și apoi mai există și alte țări – Somalia, Angola etc. Nu putem fi peste tot în același timp.

Kuwaitienii (pe care nu i-am întîlnit niciodată) păreau mai simpatici decât croații, bosniaci și albanezii din Kosovo (pe care îi cunoaștem bine, căci mulți dintre ei lucrează în Elveția). Ei au reputația de oameni impetuosi, plini de viață, care nu sună cu adevărat pregătiți să se adapteze la modul nostru de viață. Dragă Zlatko Dizdarevic, vezi că de complicată e situația noastră, că de desperată. Ca ziarist și redactor, fost corespondent la Cairo și autor al unei cărți despre relațiile israeliano-arabe, poți înțelege cu ușurință natura precisă a frâmintărilor noastre, subtilele și schimbătoarele noastre complicații. Din întâmplare te-ai născut la Sarajevo, unde ești acum redactorul-șef al ziarului *Oslobodenje*, care este editat într-un subsol, pentru că bombele sîrbești au distrus etajul de etaj clădirea care adăpostea redacția voastră. Înainte de începerea războiului aveați un tiraj de 80.000, astăzi el a căzut la 1.000 (lasă-mă să pronunț pe litere – "o mie"); redacția voastră, ziaristi, bărbați și femei, a ajuns la numai 40 de oameni. Uneori numai 300 de exemplare ale acestui ziar, redus la patru pagini, au putut fi distribuite, și bine cu ce riscuri.

Aveți acum o singură linie telefonică și patru mașini de scris. Există și un computer sau două. Curentul electric care alimentează aparatul de radio pe care vă buzinuți pehnuț a vă ţine la curent cu situația provine de la o baterie de automobil, iar colegii tăi își petrec timpul căutând prin oraș ulei pentru generatorul electric. Ziaristi voștri sunt policalificați: ei culeg știrile, scriu articolele, tipăresc ziarul și distribuie rezultatul. Si dormiți în același loc în care lucrați.

E sigur că nu beneficiați de tehnologia de vîrf. Sîi cu toate acestea vă permite luxul independenței. Nu aveți motive să vă temeți că firmele cărora le-ați face publicitate ar putea exercita presiuni asupra voastră, căci nu există anunțuri publicitare, doar scurte anunțuri funerare.

Poștienii vă mai oferă încă surprize: președintele Bosniei, Alija Izetbegovic, s-a arătat nemulțumit de faptul că unicul ziar din Sarajevo a rămas independent și a vrut să vă subvenționeze pentru a vă controla. Deși situația voastră materială e desperată, redacția a refuzat: ziaristii au ales, în schimb, să facă din ziar un "bun social", ca să spunem așa, cumpărindu-și și oferind o parte din acțiuni cititorilor.

Oslobodenje este modelul unui ziar democratic, produs în mijlocul unei catastrofe. Mă îndoiesc că vreunul din grandioasele noastre zăre din Zürich, dacă ne-am alătura deodată în stare de război, ar avea sănătatea să reziste cenzurii cu o atit de neclinită hotărîre. Cine stie?

Dar aici nu va fi război (așa gîndesc cel din Zürich). Ultimul război mondial s-a oprit la granițele noastre. Si cu toate acestea, redactorii și ziaristii noștri au acceptat în trecut să fie cenzurați de guvern.

Faptul că *Oslobodenje* e realizat de sîrbi, croați și musulmani, că el răspindește informație și nu

propagandă, nu convine politicienilor voștri. Ei ar prefera ca Sarajevo să îmbă un ziar "pur din punct de vedere etnic", în timp ce tu și echipa ta îți demonstrează că o comunitate atât de pestriță e capabilă să trăiască laolaltă în înțelegere; și îți demonstrează acest lucru nu numai prin originile voastre etnice diferite, dar și prin conflictele de opinii dintre voi, adesea violente chiar și în vreme de pace.

Dragă Zlatko Dizdarevic, cum se face că v-a fost dăruită pacea în aceste vremuri ale curajului, în timp ce atiția oameni nu sună binecuvîntați cu acest dar? Cum rezistați bombelor sîrbești aruncate asupra voastră și presiunilor guvernului vostru? Reporterul vostru Alco Hondo a fost ucis în timp ce fotografia o coadă la un izvor de apă. Kjast Smajlovic, corespondentul vostru la Zvornik, a fost executat de cetnici după ce acestia au ocupat orașul; nu mai aveți sofer care să distribuie ziarul cititorilor. Cum reușiți să găsiți hîrtie? Un transport de hîrtie, donat de guvernul francez, e blocat la Split de extremiști sîrbi. "Uneori, un ziar e mai important decât pîinea", a spus de curînd cineva din echipa voastră. Trebuie să presupun că vă simțiți legăți de viață, că fascinația morții vă e străină. Articolele și relatările voastre sunt sobre, echilibrate. Nicăi urmă de gust de aventură, nici urmă de poză à la Hemingway. Nu faceți decit să încercați să puneti bețe în roate războiului, de aceea a fost sistematic distrusă echipa voastră acum un an, iar birourile voastre au fost sterse de pe fața pămîntului.

Cit timp veți mai putea continua? Ce vi să întîmpla dacă linia întîii, care e acum la număr 50 de metri de ascunzătoarea voastră, s-ar apropiă și mai mult? Sau dacă întregul oraș Sarajevo ar cădea în mîinile războinilor însetați de singe? Cei care pot fugi au fugit deja. Și zi de zi, cu o punctualitate parabolă cu cea a oricărui ziar din lume, nu produceți decit să încercați să puneti bețe în roate războiului, de aceea a fost sistematic distrusă echipa voastră acum un an, iar birourile voastre au fost sterse de pe fața pămîntului.

In Jurnalul tău de război scrie: "Cel mai rău lucru este că învățăm să urmăm. Suspectăm pe toată lumea și nu avem încredere în nimeni. Am pierdut forță de a spera. Privim de sus la alții, am devenit cinici. De curînd cineva spunea că în Bosnia am atins un stadiu dincolo de ură... Uneori suntem la capătul răbdării, am vrea să renunțăm, să lăsăm totul bătă și să fugim, dacă am putea. Dar ne rămîne hotărîrea, încăpăținarea, mai precis stupiditatea. Această stupiditate care ne face să rămînem aici și care probabil ne va costa viață. Dar ce sens poate avea o viață cînd limitele ei sunt trasate de acești idioti care trag în noi de pe dealuri?"

Dragă Zlatko Dizdarevic, nu ai nevoie de sfaturi de la Zürich. Poate că Zürich-ul va avea ceva de spus cînd își va vedea populația scăzind de la 400.000 la 50.000 de oameni, ca Sarajevo. Moartea care domnește în orașul vostru nu produce aici nici o impresie, desi Sarajevo e mai aproape de Zürich decit Kuwait City. Pentru moment nu-ți putem trimite decit admirarea noastră. Astănuia va schimba nici cu o fărâmă situația voastră. La Zürich, noi nu suntem capabili să inventăm nici măcar un premiu, ca acela care și-a fost recent acordat de organizația "Reporters sans frontières". Pînă acum, Premiul celui mai bun ziarist nu a fost niciodată acordat aici unui reporter care să fi înfruntat moartea pentru a-și dobîndi informații. Aici un ziarist își poate risca mult silujba, nu și viața.

Totuși există, poate, alte moduri în care putem fi utili: cînd războiul va lua sfîrșit, și numai atunci, veți dori să vă reconstruiți birourile și în acest scop am început deja, cedînd optimismul nostru înăscut, să colectăm banii de care veți avea nevoie. Zürcher Tages-Anzeiger își va aduce și el contribuția. Acest ziar bogat, ultramodern, care lucrează cu cel mai sofisticat echipament și care și-a sărbătorit, de curînd, a suta aniversare, vă va da, la timpul cuvenit, cei doi argintii ai săi. O contribuție cel puțin egală cu costul acelui impecabil, sumptuos și strălucitor banchet prin care a fost celebrat evenimentul și pe care nici un trăgător de elită nu s-a obosit să-l tulbere.

NIKLAUS MEIENBERG
Unul dintre cei mai importanți scriitori și ziaristi de limbă germană în viață din Elveția.
Traiește la Zürich și Paris.

Un ultim salut!
Pe 24 decembrie 1992 se împlinesc patru luni de la dispariția soțului meu iubit

ANGIAD BRACO KRAVAC.

martir căzut apărindu-și cîminul.

Familia: soția Amela, tatăl Tahir, mama Zuhra, soră Hajda, soțul Fejsal, soacra Milada și numeroșii săi cunoscute și prieteni. 12453

La 25 decembrie 1992 s-a împlinit o săptămînă de cînd a murit ca un martir dragul, neiutatul nostru prieten

ABAZ (fiul lui HUSO) GALIB

E greu să acceptăm dispariția ta. Nu vom uita niciodată chipul tău surizator și frumusețea sufletului tău. Vei trăi de-a pururi în gîndurile și în inimile noastre: prietenii tăi Esma, Azra, Suada, Selma, Omer, Salem, Esko, Sufet, Satko, Haris, Betko, Suad și ceilalți.

4495

BOSNIA ORIENTALA

SREBRENICA, ÎN AȘTEPTAREA ASALTULUI

Generalul Philippe Morillon, comandantul forțelor Națiunilor Unite în Bosnia-Herțegovina, a contactat astăzi prin radio cartierul său general de la Sarajevo pentru a-l informa că "din deplina sa voință râmine cu locuitorii din Srebrenica, în scopul de a preveni un atac asupra acestui oraș, atac după toate apărantele pregătit de forțele sirbe".

Dispunem de informații conform cărora generalul a stabilit un cartier general provizoriu în acest oraș. În centrul localității Srebrenica flutură drapelul Națiunilor Unite. Generalul a declarat ziaristilor francezii că se află în contact permanent că "este pentru prima oară că se simte iubit într-un oraș bosniac", adăugind că va râmâne acolo cu colaboratorii săi pînă la sosirea unui convoi ce urmează să aducă 150 tone de alimente și medicamente, dar care este blocat, a treia zi consecutiv, de către forțele sirbești, prin împrejurimile localității Zbornik, foarte aproape de frontieră dintre Bosnia-Herțegovina și Serbia. Comandantul forțelor ONU a mai declarat - informații radioamatorii - că scopul prezentei sale în Srebrenica încercuită este asigurarea evacuării mai multor sute de răniți grav. După părerea generalului Morillon, această acțiune ar putea fi efectuată cu elicopterele Națiunilor Unite.

Conform informațiilor furnizate de un corespondent al ziarului *Oslobodenje*, aflat în post la Tuzla și în permanent contact cu radioamatorii de pe teren, situația la Srebrenica este critică. Orașul adăpostește aproape 70.000 de locuitori și refugiați. Un înalt reprezentant al Crucii Roșii, care "niciodată în cariera sa n-a întîlnit o situație comparabilă", a declarat că 30 pînă la 40 de persoane mor zilnic de foame și frig la Srebrenica.

După anumite surse, aterizarea ajutoarelor americane a provocat un adevărat haos în enclavă, cauzând moartea mai multor persoane.

Cu toate acestea, există puține șanse ca armata de ocupație să renunte la asediul enclavei Srebrenica, ce râmîne cea mai întinsă zonă din Bosnia orientală încă "necurățată etnic". Căderea ei ar permite agresorilor să lege Serbia cu sud-vestul Bosniei-Herțegovina, această regiune urmînd să aparțină autointitulată Republicii Sirbe din Bosnia-Herțegovina.

14 martie 1993

UN PUNCT DE VEDERE PRIVINDU-L PE GENERALUL MORILLON

Ca urmare a mai multor luni de comportament aparent partizan și după două cereri oficiale ale autorităților orașelor Sarajevo și Tuzla, reclamînd ca generalul Philippe Morillon, comandantul forțelor FORPRONU, să fie declarat "persona non grata", acesta a dat dovadă de o extraordinară generozitate, hotărînd să râmînă la Srebrenica, care "lău iubește".

Problema pe care toată lumea și-o pune în legătură cu acest subiect privește motivele ce ar explica această bruscă întorsură din partea generalului Morillon, ale cărui simpatii și antipatiile la adresa Bosniei păreau limpezi. Să fie oare semnul unei cîințe pentru precedentele sale erori de apreciere, sau consecința unor instrucțiuni primite de la New York?

Pentru observatorii avizați asupra situației din Bosnia-Herțegovina, răspunsul e destul de simplu. La Srebrenica, generalul are sarcina să susțină planul Vance-Owen. În realitate, Srebrenica se află într-o regiune care nu trebuie să revină sirbilor. Căderea acestui oraș ar submina a priori regionalizarea prevăzută, iar vinovatul ar fi dat în vîlă. Prin urmare, prezența lui Morillon la Srebrenica nu înseamnă decît o intervenție militară destinată a apăra planul de decupare a Bosniei-Herțegovina. La urma urmelor, acest demers este favorabil obiectivelor de război ale lui Milošević și Karadžić. Cît despre simpatia generalului față de bosniaci, ea este departe de a fi motivul acestui "spectacol" militaro-mediatic în Srebrenica cea extenuată.

RAJKO ZIVICOVIC

STIRI Cum vor fi aduși criminalii în fața justiției?

Comentind informația parvenită de la New York, Zdravko Grebo, profesor la Facultatea de Drept din Sarajevo, a declarat: "Principala problemă e de a ști cine va fi abilitat ca să traducă în justiție, în numele comunității internaționale sau în numele tribunului internațional, pe cei vinovați. Lucrul de care

FORPRONU PLĂTEȘTE DIJMA

Larry Hollingworth, reprezentantul Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru refugiați, a declarat ieri în localul trupelor FORPRONU că un acord a fost încheiat cu cetnicii cu prilejul reunirii de la Rajlovac, privind procentajul ce urmează să fie prelevat asupra oricărui produs care va traversa teritoriile ocupate de cetnici. Amintim că alătării, în zona Kiseljak, cetnicii au impiedicat trecerea unui convoi de 140 tone lemne destinat orașului Sarajevo, reclamînd păstrarea în folosul lor a 40 % din lemn și 30 % din orice marfă care circulă prin Ilidza. Înalțul Comisariat a afirmat că cetnicii nu aveau un

asemenea drept, întrucât locuitorii orașului Sarajevo plătiseră marfa. S-ar părea că de atunci părările s-au schimbat. Hollingworth a refuzat să precizeze procentajul de care ar putea fi vorba, adăugînd, pe de altă parte, că procentajul ce se va stabili ar putea fi proporțional cu importanța pe care o au comunitățile în zonă.

15 Ianuarie 1993

Cu imensă durere în suflet am sunțut prietenii și vecinii că iubitul nostru ADNAN (fiul lui HAMDO) RUSTEMPASIC s-a ridicat la ceruri la 12 Ianuarie 1993, în al 31-lea an al vietii, ca un ero, apărindu-și orașul. Înmormântarea va avea loc la 15 Ianuarie 1993 la cimitirul musulman din Kovaci. Familia îndoliată: mama Djevahida, frații Samir și Amelin, logodnica Indira, unchiul Djedid, mătușile Munevera, Adila, Hidajeta și Bedru și familiile lor, precum și familiile Rustempasic, Podrug, Jusic, Hadžalio și totușii ceilalți apropiați, prieni și vecini.

STIRI Un ultim adio dragului nostru ZAIM MUHIC de la Merne, Nela, Leonore și Dzane. 12325

La 25 decembrie 1992 se împlinesc 40 de zile de la moarte martirului ALLJA HASANOVIC. În această zi se va celebra un serviciu religios în moscheea Svraka. Fratele și părintii îndoliți. 12422

Scrisoare deschisă

În orice perioadă istorică există conflicte care dobîndesc o valoare exemplară, pentru că putem vedea manifestându-se în ele, în persoanele celor care luptă și în suferința lor, confruntarea dintre două vizuri ale lumii, două proiecte pentru viitorul ei. Așa cum din ce în ce mai mulți dintre noi încep să înțeleagă, lupta pe care o dă ziarul *Oslobodenje* reprezintă un astfel de moment exemplar.

Cînd mă refer la "viitor", nu mă gîndesc la acel mitic tărîm îndepărtat, promisiunea căruia a amăgit atîția oameni de bună credință în secolul nostru. Viitorul despre care vorbesc este unul iminent.

Colapsul sistemului comunist a declanșat un lanț de cataclisme și în confuzia care a rezultat, în această extraordinară deragliere a tuturor reperelor cunoscute, fie ele politice, ideologice, morale sau economice, o nouă realitate globală e în curs de emergență în fața ochilor noștri.

Cum va arăta această nouă realitate? Va întări ea oare în noi mari speranțe născute odată cu sfîrșitul Războiului Rece? Sau va semăna ea, dimpotrivă, cu ororile cărora le-am fost martori și pe care voi, în Sarajevo, le-ai trăit, în cursul ultimului an?

Îmi pare că situația poate evoluă în două moduri. Mai întîi scenariul speranței: țările fostei lumi comuniste se pot schimba astfel încît să devină, după o necesară perioadă de reajustare, societăți în același timp libere și prospere și deci parteneri prețioși pentru Europa Occidentală și restul lumii. Dar există, din nefericire, și un al doilea scenariu: un cosmar. Aceste țări se pot dezmembra ca urmare a dezîlanțuirii urii religioase, etnice, naționale, rasiale, căzînd pradă unei furtuni ce să-și poată întinde treptat cuprinzînd și alte regiuni ale lumii. Aceasta ar fi începutul unei noi epoci de violență și instabilitate, mai primejdioasă încă decît cea care a precedat-o și care fusese dominată de confruntarea dintre cele două mari puteri.

Astăzi, umanitatea se află la această răscrucă; mîne ea se poate trezi pe drumul terorii, fără să mai poată facecale întoarsă. Această răscrucă are un nume: Sarajevo. Si acolo, în subsolul unei clădiri arse, statul major al ziarului *Oslobodenje* supraviețuiește încă. Menținut în viață de o mînă de scriitori curajoși care, prin prezența lor, contribuie la prezentarea liniei de demarcare dintr-o civilizație și barbarie.

Accentuez faptul că această linie e cea "adevărată". Căci adevenătura diviziune a timpului nostru nu e cea care separă două grupuri etnice, două sau trei comunități religioase. Astăzi, ceea ce contează nu mai e diviziunea între două sisteme politice, două concepții economice, două ideologii. Nu, adevenătura linie de demarcare este cea care separă două vizuri ale umanității și viitorului ei.

De o parte – o viziune tribală care consideră rasa umană numai în termeni de triburi și rase, grupuri etnice și religioase: o viziune care obligă fiecare ființă umană să se conformeze unei identități originare pe care această ființă nu a ales-o, ci-i-a fost impusă la naștere, o identitate culturală despotică, potential ucigașă și care sărăceaște. Identități ca aceasta au transformat, timp de secole, milioane de oameni în ucigași în masă, ascunzîndu-se în spatele măștilor patriotismului și petății.

De cealaltă parte, cea căreia îi apartine ziarul *Oslobodenje* și pe care îndrăznesc să o numesc "a noastră", se află o viziune umanistă, care vede fiecare ființă individuală ca pe un punct de convergență unic al unui număr de convingeri religioase și filosofice liber alese, ca pe o contopire a mai multor ingrediente etnice, ca pe o sinteză a numeroare culturi distincte.

Acestea sunt cele două vizuri care se confruntă astăzi. Cea de a doua ne permite să ne păstrăm credința în posibilitatea unei lumi definite prin libertate, spiritualitate interioară și relații amoroase: o lume progresind pașnic către oumanitate matură. Prima nu promite decît masacre, scîndări, tiranie, infantilizare, regresiune.

Acestea sunt cele două tabere care se privesc de o parte și de celalaltă a cimpului de bătălie. Tabăra libertății și democrației. Si tabăra despotismului și excluderii. Cei care au funcții de răspundere în lumea noastră ar trebui să se întrebe: ce tabără am ales? Care este viitorul pentru care mă străduiesc?

Dacă stăm astăzi deosebit și privim cu indiferență cum crește suvoiul urii etnice, dacă legitimăm această ură, dacă acceptăm (din resemnare sau din lipsă de imaginație) ca țările să fie croite potrivit cerințelor urii, atunci suntem pe cale să pregătim un viitor de suferințe nu doar copiilor acelor țări care sunt astăzi pradă războiului, ci și tuturor celorlăți, pe care îi așteaptă, poate, acaceași soartă. Căci peste tot, de la Bombay la Belfast și de la Johannesburg la Los Angeles, pe toate continentele, se regăsescaceeași ură incomensurabilă, sub toate forme – rasială, religioasă sau etnică – și ea poate înrumpe cu usurință mîne, catalizată de imitație sau contaminare.

Dacă, dimpotrivă, refuzăm tribalizarea vizuri noastre, dacă opunem rezistență logicii urii și fragmentării, dacă ne strădum împreună să realizăm societăți pluraliste, atunci luptăm nu numai pentru a salva copiii din Sarajevo, ci în același timp pentru a salva toți copiii pămîntului.

Iată ce înseamnă pentru mine lupta ziarului *Oslobodenje* și sunt convins că toți cei pentru care cuvintele libertate, democrație, pluralism și umanism mai înseamnă încă ceva trebuie să vină alături de voi, oferindu-vă sprijinul, prietenia, solidaritatea lor activă, împreună cu gratitudinea lor.

AMIN MAALOUF

STIRI Cu imensă durere în suflet am sunțut prietenii și vecinii că iubitul nostru ADNAN (fiul lui HAMDO) RUSTEMPASIC s-a ridicat la ceruri la 12 Ianuarie 1993, în al 31-lea an al vietii, ca un ero, apărindu-și orașul. Înmormântarea va avea loc la 15 Ianuarie 1993 la cimitirul musulman din Kovaci. Familia îndoliată: mama Djevahida, frații Samir și Amelin, logodnica Indira, unchiul Djedid, mătușile Munevera, Adila, Hidajeta și Bedru și familiile lor, precum și familiile Rustempasic, Podrug, Jusic, Hadžalio și totușii ceilalți apropiați, prieni și vecini.

STIRI Un ultim adio dragului nostru ZAIM MUHIC de la Merne, Nela, Leonore și Dzane. 12325

La 25 decembrie 1992 se împlinesc 40 de zile de la moarte martirului ALLJA HASANOVIC. În această zi se va celebra un serviciu religios în moscheea Svraka. Fratele și părintii îndoliți. 12422

La 20 decembrie 1992 se împlinesc opt zile de intensă durere de la moarte scumpului nostru ISMET (fiul lui IBRO) MULAMEROVIC. Scumpe lameni, ne este greu să acceptăm absența ta. Timpul nu poate atenua durerea pe care o simțim de la dispariția ta. Ai lăsat în urmă un gol imens, dar vom păstra veșnic în suflet amintirea generozității tale, a inimii tale mari și a chipului tău iubit, mereu zîmbitor și radios. Te vom iubi în veci. Familia ta: soția Seada și fiica ta Nejira. 12311

MESAJE PRIN RADIO

RĂNITI? SĂNĂTOȘI ȘI ÎN SIGURANȚĂ?

Mă pregăteam să transmit un mesaj prin radio mamei mele pentru a-i spune că ne merge bine, că suntem sănătoși și în siguranță. Dar, înainte de a merge la Radio Sarajevo, am făcut o vizită cununiei mele, care era internată de 20 de zile în clinica de ortopedie. Fusese rănită la braț în urma exploziei unui obuz antiaerian. Bineînțeles, nu i-am spus asta mamei.

În clinică l-am regăsit pe Nihad D., grav rănit. Întregul său corp era înfașurat în pansamente – plin de râni. Se aflase împreună cu prietenii săi în fața maternității din Sirokaca, cind a căzut un obuz. Aveam de gând să povestesc "destinul său de război" într-un reportaj despre bolnavii din clinica de ortopedie. Era complet nemîșcat, nici măcar nu putea vorbi. Totuși, îl vedeam făcind eforturi, ca și cum ar fi vrut să-mi spună ceva. M-am apropiat. Buzele lui însingărate au început să se miște. Dar și cu o voce scăzută, mi-a spus: "Te rog... trimite... un mesaj... părintilor mei... la... Donji Vakuf... un mesaj prin Radio Sarajevo. Spune-le... că suntem sănătoși și în siguranță".

Am notat mesajul și l-am citit lui Nihad. Prin mișcările ochilor mi-a dat de

înțeles că era mulțumit, dar a adăugat încet: "Să nu fie... prea îngrijorător... pentru mine".

În aceeași clinică am regăsit un fost coleg de școală, Serif C. Un obuz îl distrusese casa și lăsunise grav. Încet-încet, își recăpăta forțele, dar rana cea mai gravă – un picior retezat de la genunchi – nu fusese încă tratată... Mi-a cerut să le spun alor săi că era sănătos și în siguranță.

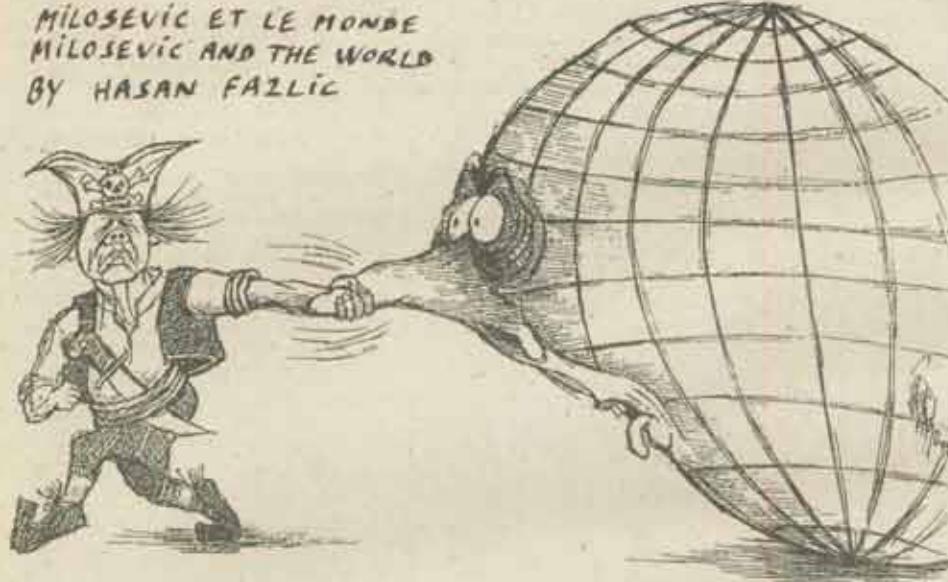
Mai tîrziu, în timpul zilei, i-am înținut mesajele lui Nedeljko Opancic, care asigura permanentă într-un studio improvizat al postului Radio Sarajevo, cindu-i să le difuzeze. Peste puțin timp am auzit mesajele următoare: "Nihad D. le spune părintilor că este sănătos și în siguranță". O întrebare mi-a trecut prin minte: "Va supraviețui oare?". S-a trecut, în sfîrșit, la mesajul adresat mamei mele: "Suntem sănătoși și în siguranță".

Alte mesaje au urmat. Deodată, am auzit mesajul fostului meu coleg de școală, Serif, cel ce își pierduse piciorul: "Serif C. din Sarajevo le spune celor apropiat că este sănătos și în siguranță, ca și întreaga sa familie". Mi-am amintit de piciorul său. În toate mesajele am auzit formula "sănătos și în siguranță".

Ce mare bucurie aduc aceste mesaje celor cărora le sunt adreseate! Să cătă de nefericită sunt cei ce le transmit! Dar ei nu trăiescă. Pentru că, în acest război, a fi în viață înseamnă să fi sănătos și în siguranță.

SEFKO HODZIC
31 mai 1992

MILOSEVIC ET LE MONDE
MILOSEVIC AND THE WORLD
BY HASAN FAZZIC

● STIRI ● STIRI ● STIRI ● STIRI ● STIRI ●

Un nou film
al lui Ademir Kenovic

ROLUL PRINCIPAL PENTRU SIDRAN

În colaborare cu scriitorul Abdullah Sidran, cineastul bosniac Ademir Kenovic pregătește o nouă peliculă, a cărei imagine este filmată în Sarajevo, sub titlul de lucru Film interzis. Kenovic declară că a fost inspirat din biografia fictivă a lui Sidran. El a elaborat scenariul și-a terminat filmările, iar în curînd se așteaptă premieră. Scriitorul joacă în rolul principal. Producătorii sunt Saga Production din Sarajevo, Magda Production din Paris și filiala Saga din Praga.

12 ianuarie 1993

D. S.I., 2 februarie 1993

La 21 decembrie 1992 se înținește 6 luni de cind moartea l-a secerat pe neînțuitul nostru

SULJO BAJRAMOVIC

Din partea soției tale Indoliată Ajka și a copiilor tăi, a surorii Azmira, a cununătorilor și cununătorilor tale și a restului numeroasei tale familii.

12359

La 22 decembrie 1992 s-au înținut șapte zile, cele mai grele din viața noastră, de la tragică moarte a dragului nostru soț, tată bunic și socru

FEHIM (fiul lui HASAN) KARIC

Fiecare clipă fără tine și o suferință și dureră noastră este imensă. Ne este imposibil să acceptăm că nu mai ești printre noi. Tu ai fost și rânilă mindră noastră, personificarea bunătății și generozității. Dragostea și amintirea ta ne vor rămâne vîngă în inimă. Cu cea mai tindă iubire a familiei tale: soția ta Mubera, fiul tău Almedin, fiica ta Aida, ginelele tău Armin, cununata ta Miru și nepoții Adi și Amer.

Scrisoare deschisă

Prietenilor mei, realizatorilor ziarului OSLOBODENJE

Am în memorie trecutul vostru, care îmi susține admirația. Ați apărut pentru prima oară la 30 august 1943, pentru a sprijini lupta de eliberare a Bosniei-Herțegovina. Ați luptat și ați câștigat. Compatriotii voștri au trăit epopeea luptei contra hoardelor naziste. Prin războiul vostru, ați dovedit umanitatea onoarea patriei voastre.

Vă confrunță acum, din nou, cu un război de eliberare. La fel ca în timpul celui de-al doilea război mondial, bravura voastră este o epopee în inima Europei, la limita morții și a sărăciei, lipsită pînă și de o mîndă de vreascuri cu care să vă încălziți în această larmă geroasă, voi vă lupta pentru libertate. E prea ușor de glosat asupra epopeei eroismului vostru, dar e cu atît mai greu de a ajunge la voi, a vă sănătate în ajutor, a lupta alături de voi, a murî cu voi. Totuși, nu merită o astfel de existență cei ce mai cred înăuntrul demnității umane.

În presa internațională, în presa din țara mea, citesc aventura ziarului vostru, epopeea voastră. Eu însumi sunt un vechi jurnalist. Atât timp cât am făcut această meserie, am iubit-o. Să continuu să-o iubesc. Dar mărturia eroismului vostru sanctifică această meserie în ochii mei.

Voi aduceți o altă contribuție importantă umanității; tragedia voastră se derulează în inima Europei și mă copleșește rușinea evocînd suferințele voastre. Voi înfruntați o barbarie pe care nici măcar hoardele naziste n-au îndrăznit a o comite, o barbarie rară în istoria noastră. Să toată omenirea privește cu brațele încrucișate spectacolul agonievoastră, moartea voastră, umilirea voastră, spectacolul unui genocid și al unei crimi contra umanității.

A existat genocidul din cel de-al doilea război mondial: sase milioane de evrei anihilați în lagările de concentrare, torturați, ucisi, folosiți drept cobai, arși în crematorii. Patruzeci de milioane de persoane și au pierdut viața atunci. Acest război a costat scump omenirea. Rana a fost prea mare. De acum stîm că lumea nu mai e aceeași ca înaintea celui de-al doilea război mondial. Omul e caracterizat prin onoare și demnitate, iar noi am pierdut mult din demnitatea noastră în timpul acestui război la care am assistat ca spectator la un genocid. Dacă azi creativitatea noastră e diminuată, dacă acum conștiința noastră e văzută, trebuie să căutăm cauzele în rănilor provocate demnității noastre de oameni în timpul ultimului război. Astăzi, voi avea în fața voastră această umanitate rănită. Vreau să cred că vom reuși să vindecăm aceste râni într-o zi.

Lupta voastră, această luptă incredibilă a unui pumn de ziaristi, demonstrează faptul că lupta noastră nu e total epuizată, că demnitatea noastră rănită nu este încă năpădită de cangrenă.

și că paralizia conștiinței noastre nu e încă în stadiul final. Voi sănătate lumina speranței în lumea noastră. Voi să demonstrați că, atîn timp cît ființa nu e anihilată, speranța este inepulzabilă.

Voi ne-ăjițe înnoito darul cel mai frumos al ultimilor ani: eroismul vostru a mobilizat presa mondială și suferințele voastre au prilejuit o admirabilă solidaritate.

Pot să vă asigur, frații mei, cu privire la oamenii din țara mea, la presă, că reacția la această barbarie ce se desfășoară în chiar inima spațiului european nu e aceea de indiferență oarbă. Conștiința fiecărui dintre noi varsă lacrimi de singe. Chiar și cu o demnitate lezată, ființa noastră nu e distrusă. Răul vine adesea chiar de la guvernele noastre: ele se joacă de-a strategiile echilibrului, de-a comerțului, de-a... nu mai știu ce. Ele sănătate să calce în picioare conștiința umană pentru un efemer loc de piață. Credeți-mă, nu le confundați cu popoarele.

Dar este nevoie oare să mă fac avocatul poporului în fața voastră? Voi sănătate în mijlocul luptei poporului și împărtășii demnității.

Atât timp cît societatea civilă nu va fi organizată, lumea nu are nici o sansă de a ieși la îmână. Tragedia din Bosnia-Herțegovina se va putea repeta oricând, în timp ce popoarele vor asista neputincioase, ca și acum, ca spectatori.

Acțiunile de solidaritate, care se înmulțesc, n-ar putea fi preambulul acestei mobilizări civile? N-ar putea fi aceasta o scînteie pentru a începe organizarea societății pe criteriile valorilor umane? Dacă scînteia va aprinde mariile flăcări ale conștiinței, vom datora mult luptei voastre pentru demnitate.

Vreau să dau un singur exemplu: acum două luni și jumătate, săptămînalul francez *Le Nouvel Observateur* a apelat la cititorii săi pentru a-și exprima solidaritatea cu Bosnia-Herțegovina. Sute de scrisori au sosit la ziar. Iată un exemplu: "Acest Occident, atîn de prompt în reacție cu ocazia ocupării Kuweitului, e chiar atîn de neputincios față de ceea ce se petrece în Bosnia-Herțegovina? Oare un baril de petrol valorează mai mult decât copiii ucisi în Bosnia?"

Si atunci cînd coșmarul bosniac se va sfîrșî, popoarele bătrînei civilizații europene, care au cunoscut atîtea tragedii, nu vor mai fi ca înainte. Omenirea nu va mai fi ca înainte. Am pierdut mult din onoare și demnitate în acest război. Repet, speranța noastră este în lupta voastră pentru onoare și demnitate. În sfîrșî, există ceva singular în ziarul vostru: sîrbi, croați și musulmani, voi munciții mîna-n mîna. E un exemplu de demnitate pentru noi. Atât timp cît voi nu sănătate învinși, Bosnia-Herțegovina nu va fi învinșă.

Cu speranța viitoarei voastre eliberări, vă felicit din toată inima la aniversarea jubileului vostru de la 30 august, cu respectul și afecțiunea mea.

YAŞAR KEMAL

“OSLOBODENJE” CONTINUĂ SĂ APARĂ

Acest număr al ziarului nostru nu seamănă, nici ca format sau culoare a hîrtiei, cu acel Oslobodenje pe care l-ai cunoscut de aproape 50 de ani. Dar poate din această cauză Oslobodenje este acel ziar care, după cum a spus Abdullah Sidran, "eliberindu-si numele", poate să-si schimbe înfățișarea fără a-și schimba spiritul. Organizatorii acestui mare joc împotriva Bosniei-Herțegovina, împotriva vietății și libertății noastre, împotriva drepturilor omului și a principiilor civilizației ne-au obligat să apărâm sub această formă nouă. Miine, probabil, ne vor obliga să arătăm altfel. Vom schimba culoarea, forma și caracterele literelor, dar Oslobodenje va trăi în continuare și va lupta pînă la capăt pentru demnitatea cuvîntului public, depășind toate slăbiciunile și toate dificultățile. Ieri, ca și astăzi, redacția noastră și cei ce tipăresc ziarul au găsit mijloacele necesare pentru ca Oslobodenje să poată ajunge acolo unde trebuie – în mîinile cititorilor săi. Are prea puțină importanță dacă este tipărit pe o altă hîrtie, dacă își schimbă culoarea, dacă are un format mai mare sau mai mic.

22 decembrie 1992

La 21 decembrie 1992 se înținește 6 luni de cind moartea l-a secerat pe neînțuitul nostru

SULJO BAJRAMOVIC

Din partea soției tale Indoliată Ajka și a copiilor tăi, a surorii Azmira, a cununătorilor și cununătorilor tale și a restului numeroasei tale familii.

12359

La 22 decembrie 1992 s-au înținut șapte zile, cele mai grele din viața noastră, de la tragică moarte a dragului nostru soț, tată bunic și socru

FEHIM (fiul lui HASAN) KARIC

Fiecare clipă fără tine și o suferință și dureră noastră este imensă. Ne este imposibil să acceptăm că nu mai ești printre noi. Tu ai fost și rânilă mindră noastră, personificarea bunătății și generozității. Dragostea și amintirea ta ne vor rămâne vîngă în inimă. Cu cea mai tindă iubire a familiei tale: soția ta Mubera, fiul tău Almedin, fiica ta Aida, ginelele tău Armin, cununata ta Miru și nepoții Adi și Amer.

Cu profundă durere anunțăm prietenilor și vecinilor moarte dragului nostru

VAHID (fiul lui ISMET) KORMAN

Răpus ca un erou de un obuz înainte la 13 ianuarie 1993, în al 42-lea an al vieții sale.

Înmormântarea va avea loc la 15 ianuarie 1993 la cimitirul musulman. Familia Indoliată: mama Zubeda, soția Nedă, fiicele Aida și Indira, frații Sakib și Zaim, soția Nemeza, nepoții Adis și Armin, soțicele Mirjana și Slavica, soțul Vida, mătușile Ifeta și Veniza, precum și familiile Korman, Popovic, Zukic, Sacibegovic, Usanovic, Numic, Spahic și Delihasanovic.

APEL PENTRU BOSNIA

Către Guvernele noastre și către secretarul general al Națiunilor Unite

Întreaga lume trebuie să intre în acțiune spre a pune capăt războiului din fosta Iugoslavie. Două milioane și jumătate de locuitori au fost izgoniți din casele lor, în cadrul unui program de "purificare etnică". Mii de civili au fost masacrati. În această iarnă, un număr încă și mai mare de oameni riscă să moară de foame și frig.

Condamnăm pe conducătorii Serbiei (ca și pe cei ai altor state succesoare ale fostei Iugoslavii, în măsura în care toleră o asemenea conduită) pentru distrugerea a nenumărate comunități, inițierea unor execuții în masă, pentru crearea unor lagăre de concentrare în care oamenii sunt torturați și uciși fără cruce, pentru practicarea violenței și a violentelor fără seamă în vederea obținerii unor cîștiguri teritoriale.

Această explozie de barbarie nu poate fi îngăduită. În ultimele două decenii, opinia publică a acceptat pe scară largă anumite principii clare asupra drepturilor omului. Aceste principii au constituit un instrument eficient în reglementarea relațiilor internaționale. Semnând Acordurile de la Helsinki, guvernele europene au convenit să circumscrie drepturile lor suverane în limitele drepturilor omului. În numele viitorului – în numele propriei noastre siguranțe, ca și a siguranței celorlalți – nu putem sta pasivi, în timp ce bandele înarmate își arată libertatea de a încâlca aceste drepturi în numele unui exclusivism religios sau etnic.

Războiul din fosta Iugoslavie trebuie să ia sfîrșit, dar într-o tempă trebuie să oferim adăposturi sigure persoanelor refugiate, să acordăm ajutor umanitar comunităților aflate în restrînte, iar frontierele trebuie supravegheate în mod efectiv

pentru a curma aprovisionarea cu armament a grupărilor paramilitare.

Sprijinim grupurile civice care se opun "purificării etnice" și militantează pentru pace în fosta Iugoslavie. Sprijinim pe acei primari care vor să asigure convietuirea pașnică a diferitelor comunități în orașele lor. Sprijinim pe studenți care au ocupat Universitatea din Belgrad pentru a protesta împotriva războiului și a politicii guvernului Milosevic. Sprijinim grupurile de femei care au organizat demonstrații pentru pace, manifestând împotriva înrolării forțate a soților și fiilor lor. Dar comunitatea internațională își are propria ei responsabilitate directă în instaurarea păcii în întreaga regiune.

Facem apel la toate guvernele pentru a acorda asistență umanitară și finanțieră sporită în acest scop. Costul în viață omenești și în valori umane va fi incomparabil mai ridicat decât costul acestor asistențe! Dacă democrațile nu răspund la încalcările drepturilor omului pe o scară atât de largă, ele vor submina propria lor capacitate de a apăra aceste drepturi în fiecare colț al lumii de astăzi, din perioada care a urmat încheierii războiului rece. Iar atunci, așa cum nu o dată s-a mai întîmplat, nimenei nu va mai ridica un deget spre a ne apăra și nu va da alarmă atunci cînd un bandit înarmat va intra cu forță în casa noastră.

Această scrisoare, inspirată de apelul lui Tadeusz Mazowiecki de a se acorda ajutor Bosniei, a fost inițiată de un grup de colaboratori ai Programului pentru Europa răsăriteană și centrală, la "New School for Social Research" din New York. Apelul a fost publicat recent în New York Review of Books, sub semnatura a 26 de personalități eminente. Acestui apel îl s-au alăturat sute de semnaturi provenite din cercurile intelectuale din 24 de țări.

Traducere textelor au fost realizate de ANCA OROVEANU, SORIN VIERU, COLETTE GHIMPEȚEANU, MIHAELA CATALINA HAIDAUTU, QANA ARMEANU și RUXANDRA IVANESCU

Responsabil de numar:

Rodica Palade
Procesare, corectură, tehnoredactare
și grafică: "22"

Tiparul executat la
"Progresul Românesc S.A."

Adăpostul anti-atomic în care lucrează în prezent ziariștii de la Oslobodenje

Foto: SENAD GUBELIC/OSLOBODENJE

PUTEJI SĂ SUSȚINEȚI ZIARUL
"OSLOBODENJE"
și să participați la reconstrucția lui
PRIN DONAȚIILE DUMNEAVOASTRĂ LA

FONDATION DE
FRANCE/OSLOBODENJE
(Nr. cont 50.0417)
40, avenue Hoche
75008 Paris – FRANCE

Ediții speciale ale ziarului Oslobodenje apar simultan în 33 de țări, scoase de către următoarele publicații:
Al-Ahram (Egipt), Al-Fajr (Ierusalim), Al-Hayat (Liban), Demokracija (Bulgaria), Der Standard (Austria), El País (Spania), El-Watan (Algeria), Gazeta Wyborcza (Polonia), HVG (Ungaria), La Presse (Tunisia), La Stampa (Italia), Le Nouveau Quotidien (Elveția), Le Soir (Belgia), Libération (Franța), Tagesspiegel (Germania), The Independent (Marea Britanie), The Irish Times (Irlanda), Vek 21 (Bulgaria), Revista "22" (România), Vremea (Sârbia), Weekendavisen (Danemarca), Yomiuri Shimbun (Japonia), Zeri i Rimise (Albania).
Pacsimilul orientativ al acestor ediții speciale este conceput și realizat de Zlatko Dizdarević și Goran Jovanović (Oslobodenje), Robert Menart și Hervé Deguine (Reporters sans Frontières – Tel.: 33 (16) 67.79.81.82), Jean Chichizola (World Media Network – Tel.: 33 (1) 42.76.16.48), Kika Čurović și Šasa Širovec (traducere), Patrick Vallée (machetă).

Scrisoare deschisă

lor, au fost obligați la compromisuri și la acceptarea credinței opresorilor lor.

Acum, descendenții celor "drepti" încheie aceste vechi societăți cu descendenții "renegăților". Iar oponenții urii lor cu o ură proprie, căci strania alchimie a secolelor forjează legitimitatea din actele de desacratare și transformă fructele nedreptății în drepturi intermeiate... Si e bine că se întâmplă așa, căci altfel cum ar putea continua viața?

Toți demonii care bîntuie pămînturile noastre balcanice s-au înțeles astăzi să se întîlnească în Bosnia. Numai o Zi comună a Ispășirii, un act atotcuprinzător de reconciliere îi va putea răsipi din nou.

Privind o relatare televizată despre ziariștii de la Oslobodenje am înțeles că un astfel de exorcism e posibil și că ziarul din Sarajevo este cu adevărat vișătarul care anunță timpul redemptiunii.

Cum ar putea prezice un viitor pentru Balcani? Suma nemăsurată de suferințe care s-au acumulat acolo timp de secole ar putea condamna aceste țări să fie în continuare un epicentru al răului, la fel cum le-ar mai putea, încă, transfigura, pentru a le face să devină o sursă de lumină nouă pentru lume.

Cînd privesc în ochii lui Radovan Karadžić îmi vine în minte descrierea pe care Angela Carter o face lupilor – creații incapabile să recunoască vocea bunului și cărora căința le este necunoscută. Dar în același timp eu știu că ea e acolo, în Bosnia, că acolo există oameni care, cu toate riscurile, aduc Oslobodenje pe străzi în fiecare zi, oameni care își riscă în permanență viața pentru a răspindi, cu obstinație, nu ură, ci adevărul, oameni care cheamă la reconcilierea cu orice preț.

Dar ce altă opțiune poate exista pentru popoarele din Balcani? Si ce altă cale poate exista pentru umanitatea în întregul ei, dacă ea nu dorește să dispară?

DIMITĂR KORUDJIEV

Poet și romancier bulgar, creștin-ortodox, autor a numeroase cărți (între care Grădina Mierlei), el aparține tradiției spiritualiste bulgare. Este unul dintre fondatorii mișcării de opozitie Ecoglasnost, membru al Uniunii Forțelor Democratice, responsabil de rubrică la cotidianul Democrația.